

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi työnantajan sosiaaliturvamaksusta vapauttamisesta eräissä kunnissa vuosina 2003? 2005 annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan jatkettavaksi työnantajan sosiaaliturvamaksusta vapauttamisesta eräissä kunnissa vuosina 2003? 2005 annetun lain voimassaoloa vuoteen 2009. Lisäksi lain soveltamisalaa ehdotetaan laajennettavaksi siten, että maksuvapautuksen piiriin tulisivat kunnat ja näissä kunnissa sijaitsevat kuntayhtymät sekä evankelisluterilainen kirkko, sen seurakunta ja seurakuntayhtymä sekä ortodoksinen kirkkokunta ja sen seurakunta.

Sosiaaliturvamaksuvapautusta sovellettaisiin nykyisen lain mukaisesti Enontekiön, Inarin, Kemijärven, Kittilän, Kolarin, Muonion, Pelkosenniemen, Pellon, Posion, Sallan, Savukosken, Sodankylän, Utsjoen ja Ylitornion kunnissa sekä ns. Asaaristokunnissa eli Hailuodon, Houtskarın, Iniön, Korppoon, Nauvon ja Velkuan kunnissa.

Sosiaaliturvamaksun vapautuksen johdosta sosiaaliturvamaksuja menetettäisiin 6,5 mil-

joonaa euroa vuodessa, josta kansaneläkerahaston maksuvajaus olisi 3 miljoonaa euroa ja sairausvakuutusrahaston 3,5 miljoonaa euroa. Kansaneläke- ja sairausvakuutusrahastojen maksuvajauksen kattaminen tulisivat arvioitavaksi myöhemmin vuoden 2006 aikana. Sosiaaliturvamaksujen vapautuksen enimmäismäärä olisi 30 000 euroa työnantajaa kohden kultakin palkanmaksuvuodelta maksettavasta sosiaaliturvamaksusta.

Ehdotettu laki olisi voimassa määräaikaisena vuoden 2009 loppuun siten, että viimeisen kerran vapautuksen sosiaaliturvamaksusta saisi tammikuussa 2010 joulukuussa 2009 maksettavien palkkojen perusteella.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2006. Lakia sovellettaisiin ehdotetussa muodossa ensimmäisen kerran tammikuussa 2006 maksettujen palkkojen perusteella määräytyvään helmikuussa 2006 suoritettavaan sosiaaliturvamaksuun.

PERUSTELUT

1. Nykytila

Työnantajan sosiaaliturvamaksusta vapauttamisesta eräissä kunnissa vuosina 2003? 2005 annettu laki (1200/2002) on ollut voimassa Enontekiön, Inarin, Kemijärven, Kittilän, Kolarin, Muonion, Pelkosenniemen, Pellon, Posion, Sallan, Savukosken, Sodankylän, Utsjoen ja Ylitornion kunnissa sekä ns. Asaaristokunnissa eli Hailuodon, Houtskarın, Iniön, Korppoon, Nauvon ja Velkuan kunnissa vuoden 2003 alusta lukien. Lakia sovelletaan viimeisen kerran tammikuussa 2006 joulukuussa 2005 maksettavien palkkojen perusteella määräytyviin sosiaaliturvamaksuihin.

Lain perusteella vapautuksen sosiaaliturvamaksuista on saanut yksityinen työnantaja ja valtion liikelaitoksista annetun laissa

(627/1987) tarkoitettu valtion liikelaitos. Maksuvapautuksen enimmäismäärä on ollut työnantajaa kohden 30 000 euroa vuodessa. Vapautus on komission asetuksen (EY) no 60/2001 mukaista de minimistukea. Yritystoimintaa harjoittavan työnantajan vähennyksen määrään vaikuttaa työnantajan saamat muut de minimis – tuet. Tukien yhteismäärä ei saa ylittää kolmen vuoden ajanjaksolla 100 000 euroa. De minimis – tukisäännöksiens perusteella maksuvapautusta eivät saisi sellaiset työnantajat, joiden pääasiallinen toimiala on liikenne tai jotka harjoittavat Euroopan yhteisön perustamissopimuksen liitteessä I tarkoitettua toimintaa, kuten maatalous- ja kalastustuotteiden tuottamista, jalostamista tai kaupan pitämistä tai kivihiilen tuotantoa.

Lain mukaan työnantajan on tehtävä aloitamisilmoitus kotipaikkansa verovirastolle.

Työnantaja on tämän jälkeen voinut oma-aloitteisesti tehdä vähennyksen maksamiinsa sosiaaliturvamaksuihin. Työnantajan on kuitenkin ilmoitettava verovirastolle maksuvapautusvähennyksien määrä.

Lain tarkoituksena oli selvittää työntäjille annettavan maksuvapautuksen vaikutusta työllisyyteen ja työnantajien työllistämisedellytyksiin. Lain vaikutuksia on arvioitu sosiaali- ja terveysministeriön sekä sisäasiainministeriön tilaamana. Arvioinnin loppuraportin mukaan vuonna 2003 aloittamisilmoituksen teki 2 334 yritystä ja maksuvapautus koski 17 099 työntekijää. Vuonna 2003 sosiaaliturvamaksujen määrä aleni maksuvähennyksen perusteella 4,2 miljoonaa euroa. Loppuraportin mukaan

- kokeilu- ja vertailuyritysten työllisyyden muutokset eivät eroa toisistaan tilastollisesti merkitsevästi,

- ei voida osoittaa, että alueellisella sosiaaliturvamaksuvapautuksella olisi ollut vaikutusta ko keilalueen työllisyyteen,

- Lapin alueella toimivien yritysten palkat nousivat kokeilun alun jälkeen keskimäärin kaksi prosenttia enemmän kuin vertailualueen yritysten palkat eli noin puolet sosiaaliturvamaksuvapautuksesta johtuvasta työvoimakustannusten alenemisesta kompensoituu palkkojen nopeammalla kasvulla.

Työllisyys- ja työllistämiskehityksen vertailu perustui ns. kaltaistettuihin pareihin. Kokeilualueella toimineelle yritykselle valittiin yritys, joka vastasi valintaa edeltäneenä kolmena vuotena liikevaihdon, työntekijöiden määrän ja palkkasumman perusteella lähinnä kokeilualueen yritystä. Palkkatietovertailu perustui Palvelutyönantajat ry:n ja Teollisuuden työnantajat ry:n jäsenyritysten palkkatietoihin.

Kainuun maakunnassa on voimassa vastaava sosiaaliturvamaksuvapautus vuosina 2005? 2009. Kainuussa soveltamisala on laajempi koskien myös kuntia, kuntayhtymiä, Kainuun maakuntaa sekä evankelisluterilaisia kirkkoa, sen seurakuntia, seurakuntayhtymiä sekä ortodoksista kirkkoa ja sen seurakuntia. Hallituksen esityksen perusteluissa maksuvapautuksen ulottamista kuntatyönantajiin on perusteltu sillä, että sillä osaltaan korvataan hallintokokeilun valmistelun ja toimeenpanon aiheuttamia kustannuksia. Sen on perusteltu myös vähentävän tarvetta kun-

tiin kohdistuviin muihin tukitoimiin.

Lapin liitto ja lappilaiset yrittäjät ovat pitäneet sosiaaliturvamaksuvapautuksen jatkamista välttämättömänä. Lapin liitto on esittänyt, vapautusta tulisi jatkaa harvaanasuttujen, väestöään menettävien alueiden yritystoiminnan kehityksen turvaamiseksi. Liitto on katsonut, että kokeilun nykyinen kesto on liian lyhyt yritysten todelliselle sitoutumiselle ja pysyvämpien tulosten saavuttamiselle. Lisäksi liitto on viitannut Kainuun maakunnan alueen kokeiluun ja katsonut, että tasapuolisuuden vuoksi kokeilu tulisi laajentaa koskemaan myös kuntatyönantajaa ja seurakuntia.

2. Ehdotetut muutokset

Esityksessä ehdotetaan työnantajan sosiaaliturvamaksusta vapauttamisesta eräissä kunnissa vuosina 2003? 2005 annetun lain voimassaolon jatkamista vuoteen 2009 ja lain nimen muuttamista vastaavasti laiksi työnantajan sosiaaliturvamaksusta vapauttamisesta eräissä kunnissa vuosina 2003? 2009.

Lain 1 §:n soveltamisalaa ehdotetaan laajennettavaksi siten, että sosiaaliturvamaksuvähennyksen voisivat tehdä yksityisen työnantajan ja valtion liikelaitoksen lisäksi lain 3 §:ssä mainittu kunta, mainitussa kunnassa sijaitseva kuntayhtymä, kunnallinen liikelaitos, evankelisluterilainen kirkko, sen seurakunta ja seurakuntayhtymä sekä ortodoksinen kirkkokunta ja sen seurakunta.

Soveltamisalan laajentamisella kuntiin ja seurakuntiin pyritään poistamaan yksityisen ja julki sen työnantajan palkkauskustannuksissa oleva epätasapaino sekä asettamaan kyseisen alueen kunnat ja seurakunnat samantyyppiseen asemaan kuin Kainuun maakunnan kunnat. Kokeilun laajentamisella kuntatyönantajiin ja seurakuntiin pyritään vahvistamaan työllisyysvaikutuksia alueella, jossa kuntien osuus työllistäjinä on suuri.

Lain 4 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että de minimis -tuen mukaiset enimmäismäärät olisivat työnantajakohtaisia eivätkä nykyiseen tapaan koskisi vain yritystoimintaa harjoittavaa työnantajaa. Täten 30 000 euron vuosittainen enimmäismäärä koskisi kuntaa, kuntayhtymää, seurakuntaa, yksityisiä työnantajia ja valtion liikelaitoksia. Tuen määräsä otettaisiin huomioon myös työnantajan so-

siaaliturvamaksusta vapauttamisesta Kainuun maakunnassa vuosina 2005? 2009 annetun lain mukaiset työntajan saamat maksuvapautukset.

Lain 17 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että laki olisi voimassa vuosina 2003? 2009. Maksuvapautus koskisi viimeisen kerran joulukuussa 2009 maksettavia palkkojen sosiaaliturvamaksuja, jotka tulevat suoritettavaksi tammikuussa 2010.

Sosiaaliturvamaksuvähennyskokeilun jatkamisella pyritään saamaan pitempiäaikaisia kokemuksia vähennyksen vaikutuksista työllisyyteen ja työnantajien työllistämisedellytyksiin. Pidempiaikaisella maksuvapautuksella pyritään vahvistamaan alueen työnantajien työllistämishalukkuutta.

3. Esityksen vaikutukset

Maksuvapautuksen kustannusvaikutuksen arvioidaan olevan 6,5 miljoonaa euroa vuonna 2006. Maksuvapautuksesta 5,6 miljoonaa euroa kohdistuisi yksityisiin työnantajiin, 0,6 miljoonaa euroa kuntatyönantajiin sekä 0,3 miljoonaa euroa seurakuntiin. Maksuvapautus alentaisi työnantajien vakuutusmaksuja sairausvakuutusrahastoon 3,5 miljoonalla eurolla ja kansaneläkerahastoon 3,0 miljoonalla eurolla.

Sairausvakuutusrahaston ja kansaneläkerahaston maksuvajauksen rahoitus selvitetään vuoden 2006 aikana, jolloin myös vaikutukset valtion talousarvioon tulevat arvioitavaksi.

Maksuvapautuksen jatkamisella arvioidaan olevan myönteisiä vaikutuksia yritysten kilpailuasemaan. Se mahdollistaa kilpailun osaavasta työvoimasta.

Kokeilusta tehdyn arvioinnin perusteella maksuvapautuksen piiriin kuuluvat työnantajat ovat pääosin pieniä alle kymmenen henkilöä työllistäviä yrityksiä.

4. Asian valmistelu

Valtiosihteeri kansliapäällikkönä Raimo Sailas on selvittänyt sisäasiainministeriön toimeksiannosta Pohjois-Lapin ja eräiden

saaristokuntien sosiaaliturvamaksuvapautuksen jatkamista. Selvityksessä esitetään maksuvapautuksen jatkamista sekä soveltamisalan laajentamista kuntiin ja seurakuntiin Kainuun kokeilun tapaan.

Esitys on valmisteltu virkatyönä sisäasiainministeriössä yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa.

5. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan vuoden 2006 alusta. Lakia sovellettaisiin ehdotetussa muodossa ensimmäisen kerran tammikuussa 2006 maksettujen palkkojen perusteella määrättyään helmikuussa 2006 suoritettavaan sosiaaliturvamaksuun. Yksityisen työnantajan ja valtion liikelaitoksen osalta maksuvapautus jatkuisi lain nykyisen voimassaolon jälkeen välittömästi. Viimeisen kerran vapautuksen saisi tammikuussa 2010 joulukuussa 2009 maksettavien palkkojen perusteella.

6. Säättämisyjärjestys

Esitys vastaa sisällöltään työnantajan sosiaaliturvamaksusta vapauttamisesta eräissä kunnissa vuosina 2003? 2005 annettua lakia sillä erotuksella, että maksuvapautus koskisi nykyisestä poiketen myös kuntia, kuntayhtymiä, seurakuntia ja seurakuntayhtymiä. Mainittu laki voitiin perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaisesti käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä. Työnantajan sosiaaliturvamaksusta vapauttamisesta Kainuun maakunnassa vuosina 2005? 2009 annettu laki (1094/2004) vastaa maksuvapautuksen laajuuden ja lain voimassaolon osalta esityksessä ehdotettua lakia. Myös mainittu Kainuuta koskeva laki säädettiin tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Hallitus katsoo, että lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

työnantajan sosiaaliturvamaksusta vapauttamisesta eräissä kunnissa vuosina 2003? 2005 annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 20 päivänä joulukuuta 2002 työnantajan sosiaaliturvamaksusta vapauttamisesta eräissä kunnissa vuonna 2003? 2005 annetun lain (1200/2002) nimike, 1 §, 4 §:n 2 momentti sekä 17 §:n 1 ja 2 momentti seuraavasti:

Laki

työnantajan sosiaaliturvamaksusta vapauttamisesta eräissä kunnissa vuosina 2003? 2009

1 §

Sen estämättä, mitä työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetussa laissa (366/1963) säädetään velvollisuudesta suorittaa työnantajan sosiaaliturvamaksu, yksityinen työnantaja, valtion liikelaitoksista annetussa laissa (1185/2002) tarkoitettu valtion liikelaitos, 3 §:ssä mainittu kunta, mainitussa kunnassa sijaitseva kuntayhtymä ja mainitun kunnan liikelaitos, evankelis-luterilainen kirkko, sen seurakunta ja seurakuntayhtymä sekä ortodoksinen kirkkokunta ja sen seurakunta saa tässä laissa säädetyillä edellytyksillä vapautuksen velvollisuudesta suorittaa työnantajan sosiaaliturvamaksua (maksuvapautus).

4 §

Työnantajan tämän lain ja työnantajan sosiaaliturvamaksusta vapauttamisesta Kainuun maakunnassa vuosina 2005? 2009 annetun lain (1094/2004) nojalla tekemien maksuvapautusvähennysten määrä ei saa ylittää 30 000 euroa kultakin palkanmaksuvuodelta määräytyvästä sosiaaliturvamaksusta.

17 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2003 ja se on voimassa 31 päivään joulukuuta 2009.

Tätä lakia sovelletaan vuosina 2003? 2009 maksettavien palkkojen perusteella määräytyvään työnantajan sosiaaliturvamaksuun. Maksuvapautus koskee ensimmäisen kerran tammikuussa 2003 maksettujen palkkojen perusteella määräytyvää helmikuussa 2003 suoritettavaksi tulevaa sosiaaliturvamaksua ja viimeisen kerran joulukuussa 2009 maksettujen palkkojen perusteella määräytyvää tammikuussa 2010 suoritettavaksi tulevaa sosiaaliturvamaksua.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2006. Tätä lakia sovelletaan ensimmäisen kerran tammikuussa 2006 maksettujen palkkojen perusteella määräytyvään helmikuussa 2006 suoritettava ksi tulevaan sosiaaliturvamaksuun.

Helsingissä 21 päivänä lokakuuta 2005

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Alue- ja kuntaministeri *Hannes Manninen*

Laki**työnantajan sosiaaliturvamaksusta vapauttamisesta eräissä kunnissa vuosina 2003? 2005
annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 20 päivänä joulukuuta 2002 työnantajan sosiaaliturvamaksusta vapauttamisesta eräissä kunnissa vuonna 2003? 2005 annetun lain (1200/2002) nimike, 1 §, 4 §:n 2 momentti sekä 17 §:n 1 ja 2 momentti seuraavasti

Laki**työnantajan sosiaaliturvamaksusta vapauttamisesta eräissä kunnissa vuosina 2003? 2009***Voimassa oleva laki**Ehdotus*

1 §

Sen estämättä, mitä työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetussa laissa (366/1963) säädetään velvollisuudesta suorittaa työnantajan sosiaaliturvamaksu, yksityinen työnantaja ja valtion liikelaitoksista annetussa laissa (627/1987) tarkoitettu valtion liikelaitos saa tässä laissa säädettyillä edellytyksillä kolmen vuoden kokeiluajaksi vapautuksen velvollisuudesta suorittaa työnantajan sosiaaliturvamaksua (maksuvapautus).

1 §

Sen estämättä, mitä työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetussa laissa (366/1963) säädetään velvollisuudesta suorittaa työnantajan sosiaaliturvamaksu, yksityinen työnantaja, valtion liikelaitoksista annetussa laissa (1185/2002) tarkoitettu valtion liikelaitos, 3 §:ssä mainittu kunta, mainitussa kunnassa sijaitseva kuntayhtymä ja mainitun kunnan liikelaitos, evankelisluterilainen kirkko, sen seurakunta ja seurakuntayhtymä sekä ortodoksinen kirkkokunta ja sen seurakunta saa tässä laissa säädettyillä edellytyksillä vapautuksen velvollisuudesta suorittaa työnantajan sosiaaliturvamaksua (maksuvapautus).

4 §

Yritystoimintaa harjoittavan työnantajan tämän lain nojalla tekemien maksuvapautusvähennysten määrä ei saa ylittää 30 000 euroa kultakin palkanmaksuvuodelta määräytyvästä sosiaaliturvamaksusta.

4 §

Työnantajan tämän lain ja työnantajan sosiaaliturvamaksusta vapauttamisesta Kainuun maakunnassa vuosina 2005? 2009 annetun lain (1094/2004) nojalla tekemien maksuvapautusvähennysten määrä ei saa ylittää 30 000 euroa kultakin palkanmaksuvuodelta määräytyvästä sosiaaliturvamaksusta.

17 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2003 ja se on voimassa 31 päivään joulukuuta 2005.

Tätä lakia sovelletaan vuosina 2003? 2005 maksettavien palkkojen perusteella määräytyvään työnantajan sosiaaliturvamaksuun. Maksuvapautus koskee ensimmäisen kerran tammikuussa 2003 maksettujen palkkojen perusteella määräytyvää helmikuussa 2003 suoritettavaksi tulevaa sosiaaliturvamaksua ja viimeisen kerran joulukuussa 2005 maksettujen palkkojen perusteella määräytyvää tammikuussa 2006 suoritettavaksi tulevaa sosiaaliturvamaksua.

17 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2003 ja se on voimassa 31 päivään joulukuuta 2009.

Tätä lakia sovelletaan vuosina 2003? 2009 maksettavien palkkojen perusteella määräytyvään työnantajan sosiaaliturvamaksuun. Maksuvapautus koskee ensimmäisen kerran tammikuussa 2003 maksettujen palkkojen perusteella määräytyvää helmikuussa 2003 suoritettavaksi tulevaa sosiaaliturvamaksua ja viimeisen kerran joulukuussa 2009 maksettujen palkkojen perusteella määräytyvää tammikuussa 2010 suoritettavaksi tulevaa sosiaaliturvamaksua.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2006. Tätä lakia sovelletaan ensimmäisen kerran tammikuussa 2006 maksettujen palkkojen perusteella määräytyvään helmikuussa 2006 suoritettavaksi tulevaan sosiaaliturvamaksuun.